

**การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1**
**THE DEVELOPING LOCAL CURRICULUM ACCORDING TO THE MARITIME ZONE
CURRICULUM IN THAILAND OF WAT MUKTHARA SCHOOL UNDER NAKHON SI
THAMMARAT PIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

¹ักดี พรหมแก้ว Pakdee Promkaew

²พระครูประโชติกิจจาภรณ์ Phrakhruprachotkichchaporn

³บุญเลิศ วีระพรกานต์ Boonlert Weeraponkan ⁴อภิจิตร ณ นคร Apijit NanaKhon

^{1, 2, 3, 4}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: dee.promkaew@gmail.com

Article Received: March 01, 2025. Revised: August 18, 2025. Accepted: August 20, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนวัดมุขธารา 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา และ 3) เพื่อประเมินหลักสูตรท้องถิ่นตามหลักสูตรเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่างหลักสูตร จำนวน 5 คน และประเมินหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนวัดมุขธารามีเนื้อหาไม่ครอบคลุมกับบริบทของชุมชน ไม่สนองต่อความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน กิจกรรมการเรียนการสอนขาดความน่าสนใจ เอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่นไม่ครอบคลุม เนื้อหาไม่เหมาะสมกับผู้เรียนและชุมชน 2) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจะมีขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นดังนี้ (1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (2) การออกแบบหรือร่างหลักสูตร (3) การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร (4) การตรวจสอบและทดลองใช้หลักสูตร (5) การนำหลักสูตรไปใช้ (6) การประเมินผลหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ (1) ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น (2) วิสัยทัศน์ (3) เป้าประสงค์ (4) พันธกิจ (5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (6) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (7) โครงสร้างเนื้อหา (8) โครงสร้างรายวิชา (9) แบบประเมินผลการเรียนรู้ (10) เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (11) แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม และ 3) ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์ และยอมรับจากองค์กร โดยหลักสูตรเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเล

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร, หลักสูตรท้องถิ่น, หลักสูตรเขตทางทะเลของประเทศไทย

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the status of the local curriculum at Wat Mukthara School, 2) to develop a local curriculum on Thailand's maritime zones for Wat Mukthara School, and 3) to evaluate the local curriculum based on Thailand's maritime zones for Wat Mukthara School. This study employed qualitative research methodology. The process included three phases: 1) studying the current state of the curriculum through in-depth interviews with 15 key informants, 2) developing the curriculum through in-depth interviews with 5 key informants, and 3) evaluating the curriculum with 15 experts. Data were analyzed using inductive analysis.

The research findings revealed that: 1) The existing local curriculum at Wat Mukthara School was not comprehensive in addressing the community's context, nor did it meet the needs of students, parents, and the community. The teaching and learning activities lacked engagement, and the curriculum documents were incomplete, with content that was inappropriate for students and the community. 2) The curriculum development process consisted of six stages: (1) studying and analyzing fundamental data, (2) designing and drafting the curriculum, (3) preparing curriculum documents, (4) reviewing and piloting the curriculum, (5) implementing the curriculum, and (6) evaluating the curriculum. The key components of the local curriculum included: (1) curriculum significance, (2) vision, (3) objectives, (4) mission, (5) core competencies of learners, (6) desirable characteristics, (7) content structure, (8) subject structure, (9) learning assessment forms, (10) assessment and evaluation criteria, (11) additional learning resources. 3) The curriculum evaluation indicated that the curriculum was appropriate, feasible, beneficial, and accepted by relevant organizations. The curriculum was beneficial to the local community and aligned with the context of the school, which is located in a coastal area.

Keywords: Curriculum Development, Local Curriculum, Thailand's Maritime Zone Curriculum

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 การศึกษาหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาทั้งบุคคลและสังคม ผ่านการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม และการสืบสานวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม มาตรา 6 ระบุว่าการศึกษาควรมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 24 กำหนดให้การเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมทักษะคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้จากประสบการณ์จริง นอกจากนี้ยังต้องบูรณาการความรู้ในหลายด้านอย่างสมดุล พร้อมปลูกฝังค่านิยมที่ดี และส่งเสริมการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมมือกับครอบครัวและชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภายในชุมชน ช่วยให้เกิดการพัฒนาและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสมซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของสังคมโดยรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดช่วยให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างชัดเจนและมีทิศทางที่แน่นอน ท้องถิ่นและสถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

หลักสูตรสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะตามศักยภาพสูงสุดของตนเอง โดยเน้นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสร้างประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข สถานศึกษามีหน้าที่นำหลักสูตรไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน โดยคำนึงถึงปัญหาสังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับยุคสมัย จึงต้องออกแบบการเรียนการสอนตามมาตรฐานที่กำหนดไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยใช้ทรัพยากรภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิต หลักสูตรนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสังคม และวัฒนธรรมของตนเอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและแก้ไขปัญหาต่างๆ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญ เนื่องจากสามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนได้โดยตรง เปิดโอกาสให้ผู้ใช้หลักสูตรเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งช่วยให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นมากขึ้น นอกจากนี้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานยังส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรของตนเอง โดยนำจุดเด่นของชุมชนมาบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ และใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างเต็มศักยภาพโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

หลักสูตรเขตทางทะเลของประเทศไทยมุ่งเน้นให้เยาวชนไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตทางทะเล ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน เยาวชนจะได้เรียนรู้ผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลในท้องถิ่นของตน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและพัฒนาให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ หลักสูตรนี้มีจุดเน้นสำคัญสามประการ ได้แก่ เขตทางทะเลของประเทศไทย ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และหน้าที่ของคนไทยในการปกป้องทะเลไทย เพื่อให้เยาวชนเห็นคุณค่าของทะเลไทยและร่วมรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

จากการศึกษาพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ควรสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน ชุมชนปากนคร อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราชเป็นชุมชนชายฝั่งที่มีทรัพยากรทางทะเล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวทางเขตทางทะเลของประเทศไทย เพื่อเสริมความรู้ด้านทรัพยากรทางทะเล ผลประโยชน์ของชาติ และหน้าที่ของคนไทยในการปกป้องทะเลไทย โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของชุมชน ครู นักเรียน และใช้เป็นแนวทางในการสอนของโรงเรียนวัดมุขธารา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1
3. เพื่อประเมินหลักสูตรท้องถิ่นตามหลักสูตรเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนวัดมุขธารา มี 2 ขั้นตอน คือ

- 1) ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนวัดมุขธารา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบรายละเอียดของเนื้อหา ความเที่ยงตรง และความถูกต้อง พร้อมทั้งหาคุณภาพเครื่องมือ โดยวิเคราะห์หาค่า IOC ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 1.00 แล้วนำไปสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ดำเนินการนำรายละเอียดจากการสัมภาษณ์มารวบรวมเรียบเรียง และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ร่างหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติม 2) นำร่างหลักสูตรไปปรึกษาที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 3) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และปรับปรุงเนื้อหาตามข้อเสนอแนะที่สัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน 1) นำร่างหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธาราที่ได้จากการร่างแนวทางมาจัดทำเป็นแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ 2) นำแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ความครอบคลุมขององค์ความรู้ 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและให้อาจารย์ที่ปรึกษา 4) ประเมินหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ 5) สรุปผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1

1.1 การดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน หลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนวัดมุขธารามีสภาพไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน อีกทั้งไม่เชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนชายฝั่งในตำบลปากนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ขาดรากเหง้าท้องถิ่นและเรื่องราวที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 การออกแบบและยกร่างหลักสูตร การดำเนินการออกแบบและยกร่างหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน มีการกำหนดเนื้อหาและเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้นไม่ชัดเจน อีกทั้งหลักสูตรไม่ครอบคลุมบริบทของชุมชนชายฝั่งในตำบลปากนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช กิจกรรมการเรียนการสอนไม่ดึงดูดความสนใจ และการวัดผลไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด

1.3 การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่นมีองค์ประกอบไม่ครบ ขาดองค์ประกอบสำคัญ ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนในการเขียนแผนการสอน เกณฑ์การประเมินผลไม่เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินผล ขาดเครื่องมือในการประเมินหลักสูตร

1.4 การตรวจสอบและทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนมีการตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่น มีการวัดและประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น แต่เอกสารประกอบหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนไม่ครบองค์ประกอบ ไม่มีการปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตร

1.5 การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง แต่เอกสารประกอบหลักสูตรไม่ครบถ้วน ทำให้การนำหลักสูตรไปใช้มีความผิดพลาดในด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรขาดความสมบูรณ์ วิธีการวัดและประเมินผลไม่หลากหลาย

1.6 การประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนมีการประเมินผลหลักสูตร แต่ขาดเครื่องมือที่ต้องใช้ในการตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่น และต้องเพิ่มเติมเนื้อหา กิจกรรมการเรียนในบางส่วนเพื่อให้ครอบคลุมกับบริบทพื้นที่ชายแดนทะเลและชายฝั่งในตำบลปากนคร อำเภอเมือง และจังหวัดนครศรีธรรมราช ต้องปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา พบว่า สามารถออกแบบหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับบริบทชุมชนปากนคร เนื้อหาของหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียน โดยแต่ละระดับชั้นมีเนื้อหาจำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ลักษณะภูมิศาสตร์ทางทะเลและความสำคัญของทะเล 2) เขตทางทะเล 3) เขตปกครองทางทะเลชายจังหวัด 4) ประโยชน์ของทะเล 5) กฎหมายและหน่วยงานทางทะเล 6) หน้าที่ของคนไทยในการปกป้องทะเลไทยและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นเนื้อหาที่เหมาะสม ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน และหลักสูตรท้องถิ่นมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น 2) วิสัยทัศน์ 3) เป้าประสงค์ 4) พันธกิจ 5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 7) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8) โครงสร้างเนื้อหา 9) โครงสร้างรายวิชาเขตทางทะเลชุมชนปากนคร 10) แบบประเมินผลการเรียนรู้ และ 11) เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรที่มีองค์ประกอบครบถ้วน สมบูรณ์ มีความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน สามารถนำหลักสูตรไปใช้สอนได้

3. การประเมินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า 1) ผลการประเมินความเหมาะสมเมื่อพิจารณาตามรายการ พบว่า ระดับสูงสุด คือ พันธกิจ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คำอธิบายรายวิชา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินความเป็นไปได้เมื่อพิจารณาตามรายการ พบว่า ระดับสูงสุด คือ เป้าประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โครงสร้างเนื้อหาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินความเป็นประโยชน์และการยอมรับขององค์กร พบว่า ระดับสูงสุด คือ วิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คำอธิบายรายวิชา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลข้อค้นพบที่สำคัญมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน หลักสูตรที่มีอยู่ไม่ตอบสนองต่อบริบทของชุมชนทะเลและชายฝั่ง เนื้อหาไม่ครอบคลุม และเอกสารประกอบหลักสูตรยังไม่ครบถ้วน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ขาดประสิทธิภาพ แม้ว่าหลักสูตรจะสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และโรงเรียนมีการทดลองใช้และประเมินหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อแก้ไขจุดบกพร่อง และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต้องคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ควรเพิ่มกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิณทกานต์ นิมมานุทย์ (2564) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาท้องถิ่นด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ต้องการหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้ในท้องถิ่นของตนเองผ่านผู้รู้ในท้องถิ่น ศึกษาประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น เลือกพื้นที่ที่เหมาะสม กิจกรรมการเรียนรู้ควรจัดโดยผู้เชี่ยวชาญ และใช้แบบทดสอบในการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชิติพัทธ์ สุขเกษมศิลป์ (2564) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง คหศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง คหศึกษา มีเนื้อหาไม่เหมาะสมกับตัวผู้เรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการได้เรียนรู้ทฤษฎีตามหลักวิชาการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียน นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งเสริมให้นักเรียนไม่ลืมท้องถิ่น รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 จะมีขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การออกแบบหรือร่างหลักสูตร 3) การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร 4) การตรวจสอบและทดลองใช้หลักสูตร 5) การนำหลักสูตรไปใช้ 6) การประเมินผลหลักสูตร โดยการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นมีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น 2) วิสัยทัศน์ 3) เป้าประสงค์ 4) พันธกิจ 5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 6) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 7) โครงสร้างเนื้อหา 8) โครงสร้างรายวิชาเขตทางทะเลชุมชนปากนคร 9) แบบประเมินผลการเรียนรู้ 10) เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 11) แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม และหลักสูตรท้องถิ่นสร้างขึ้นจากความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นของตนเอง เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรเขตทางทะเลเป็นหลักสูตรที่ตรงกับบริบทของท้องถิ่น ซึ่งเป็นพื้นที่ชายฝั่ง และหลักสูตรมีองค์ประกอบที่สามารถนำไปใช้สอนได้ทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวัฒนา สงวนรัตน์ (2565) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในระดับโรงเรียน อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี มีหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ มีคุณภาพเหมาะสม สอดคล้องกับโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของชฎานิช ช่วยบำรุง (2564) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การถนอมอาหารจากผลไม้ท้องถิ่น ได้หลักสูตรที่มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) หลักการ 7) จุดมุ่งหมาย 8) คำอธิบายรายวิชา

9) โครงสร้างรายวิชา/เวลาเรียน 10) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 11) สื่อการเรียนรู้ และ 12) มีการวัดและประเมินผล มีการประเมินความเหมาะสมตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

3. ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นตามหลักสูตรเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ผลการนำประเมินหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทย มีผลการประเมินความเหมาะสม ผลการประเมินความเป็นไปได้ และผลการประเมินความเป็นประโยชน์และการยอมรับขององค์กร โดยหลักสูตรมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น 2) วิสัยทัศน์ 3) เป้าประสงค์ 4) พันธกิจ 5) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 6) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 7) โครงสร้างเนื้อหา 8) โครงสร้างรายวิชาเขตทางทะเลชุมชนปากนคร 9. แบบประเมินผลการเรียนรู้ 10) เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 11) แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วน มีความเหมาะสม สอดคล้องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาในหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิณฑานต์ นิมนานุทย์ (2564) ที่พบว่า ผลการประเมินผลในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาท้องถิ่นด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นประวัติศาสตร์มะพร้าว ศาสนา ศิลธรรม อาชีพ และการเลือกพื้นที่ปลูกมะพร้าวในจังหวัดสมุทรสงคราม กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น การศึกษานอกสถานที่ และกิจกรรมที่หลากหลาย การประเมินผลใช้แบบทดสอบและการวัดความสามารถ หลักสูตรประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย แนวทางการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และแผนการสอน ครบถ้วน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวทนา สงวนรัตน์ (2565) ที่พบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบครบถ้วน มีความสอดคล้องในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่พึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความสนใจ มีความสุข เห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถต่อยอดความรู้เพื่อสร้างรายได้ให้ครอบครัว

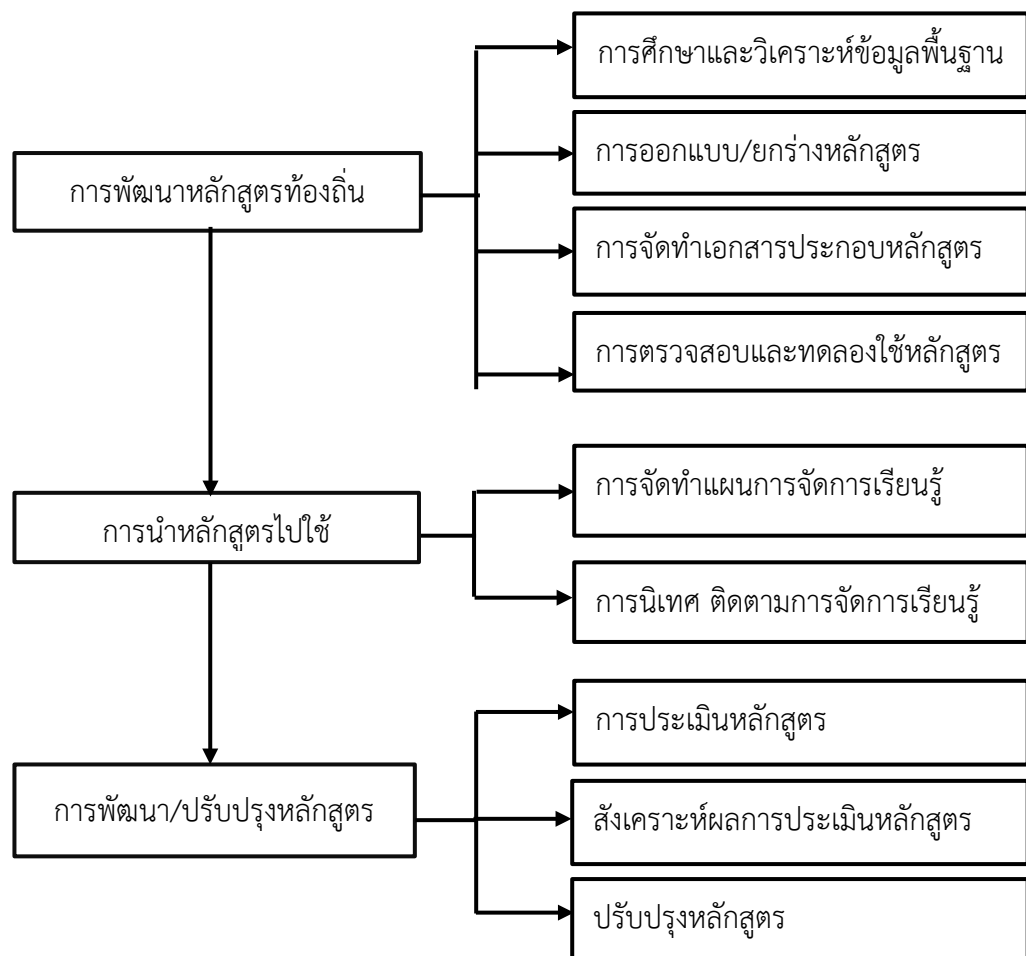
องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเขตทางทะเลประเทศไทยของโรงเรียนวัดมุขธารา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการดำเนินการศึกษาบริบทของชุมชนและวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน 2) การออกแบบ/ยกร่างหลักสูตร เป็นการกำหนดเนื้อหา เวลาเรียน การวัดประเมินผลในการจบหลักสูตรแต่ละระดับชั้น 3) การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เป็นการจัดทำเอกสารประกอบให้ครบองค์ประกอบเพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การตรวจสอบและทดลองใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบหลักสูตรก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

2. การนำหลักสูตรไปใช้ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการกำหนดเนื้อหา กิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมง 2) การนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ เป็นการนิเทศ และติดตามหลังจากการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

3. การพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร ประกอบด้วย 1) การประเมินผลหลักสูตร เป็นการประเมินผลหลังจากการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) สังเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร เป็นการสังเคราะห์ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อปรับปรุงหลักสูตรหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร 3) ปรับปรุงหลักสูตร คือการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความเหมาะสม ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์กรความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 สำนักเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อนำไปขยายผลในสถานศึกษา
 - 1.2 สถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงถึงขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรให้ครูทุกคนทราบเพื่อปฏิบัติได้ถูกต้องตามแนวทางการดำเนินงาน
 - 1.3 สถานศึกษาควรมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของครูทุกปีการศึกษา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
 - 2.2 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเป็นสถานศึกษาต้นแบบด้านการจัดการศึกษาตามหลักสูตรท้องถิ่น
 - 2.3 ควรศึกษาวิจัยความต้องการและความพึงพอใจของชุมชนต่อหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). กรอบเนื้อหาวิชาเขตทางทะเลของประเทศไทย ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และผลประโยชน์ของชาติทางทะเลระดับชั้นประถมศึกษา และสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับประถมศึกษา 2565. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชฎานิศ ช่วยบำรุง. (2565). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การถนอมอาหารจากผลไม้ท้องถิ่นจังหวัดระยอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ชิตีพัทธ์ สุขเกษมศิลป์. (2561). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง คชศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิณฑกานต์ นิมมานุทย์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาท้องถิ่นของเราด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวัฒนา สงวนรัตน์. (2564). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับโรงเรียน อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.